

סאדאת היה משה, מובארכ הוא יהושע

חוסן מובארכ

כמה מקומות עוד דבוקים על הקירות כרות הנושאות דיוקנו. הן הודבקו ערב מישאלהעם שנערך אחרי רצח אנור אלסאדאת, שבו אושרה כהן נתו כנשיא-המדינה. הרוח והזמן עשו את שלהם, ורוב הכרזות קרועות ובלויות. פה ושם נתלחה תמונתו במישרד ממ" שלי אך ברוב המישרדים תלויה תמונתו של אנור אלסאדאת. איש לא נתן הוראה להחליפה.

חוסני מובארכ הוא אדם צנוע מאוד, או חכם מאוד, או שניהם. אין פולחן אישיות. אין הבלטה עצמית מוגזמת. הנשיא החדש דוגל בלשון-המעטה — בכל השטחים.

קשה כדי להשיג קונסנזוס מתוך זה. ואף השיגו החלטה לשגר למצרים מישלחת כל-ערבית.

אך אלסאדאת נעלב. הדיבורים שליוו את מינוי המישלחת פגעו בו, וגם הדחייה של קמפ-דייוויד. תחת לראות את החיוב שהושג בבגדאד, קילל את מנהיגי סעודיה וכינה אותם בשם "גמדים", והמטיר גידור פים על אשף, כאשר האירגון תקף אותו.

כך עזר אלסאדאת לבידוד מצרי ריבים בעולם הערבי. יתכן כי הכריז דוד עצמו היה בלתי-נמנע, לאור הנסיבות הפוליטיות. אך המתחים האישיים גרמו להקצנה מיותרת.

ע גיאות רומות היו בחזית הפנימית. רוב האינטליגנציה המצרית דחתה את יוזמת-השלום שלו. היא לא עשתה זאת ביגלל התנגדותה לרעיון השלום (אדר"כ בה, רבים ממתנגדי קמפ-דייוויד במצרים היו בעצמם חלוצי רעיון השלום, ואף יתכן כי כל היוזמה לא היתה יוצאת

ל מן הרגע הראשון. אחרי היריות כי מיצעד ה-6 באוקטובר, היה ברור כי הירוש יודע בדיוק מה הוא רוצה. ה" איש שעמד עד אז בצילו של אלסאדאת, שנראה לכל כאיש חסר אישיות משלו, כבעל-מלאכה הממונה על הביצוע, התגלה באור חדש לגמרי.

לאחת המישלחות שביקרו אצלו, וש" שאלוהו על כך, השיב בנחת בערך כך: "הייתי סגן-הנשיא. תפקידו של סגן אינו לחוות דיעה, אבל לבצע בנאמנות את כוונות הנשיא. אבל במשך כל השנים האלה הסתכלתי בדברים היטב מן הצד. גיבשתי לי דיעות משלי על שיטות, מוס" דות ואגשים. עכשיו יש לי ההזדמנות לפעול על פי הדיעות האלה".

מעטים ראשי-המדינות בעולם שהיתה להם תקופת-התמחות כה ארוכה וכה ממצה במוקד השינוי טון. חוסני מובארכ ראה את הכן, הפיק את המסקנות — ושתק.

בשלושת החודשים הראשונים של שיל-טוני כבר התברר מה למד אז.

חוסני מובארכ עם מנחם בגין: בלי פולחן אישיות

א נור אלסאדאת היה איש גדול. ביקורו בירושלים היה חסר-תקדים בהיסטוריה. הוא היה בעל מעוף מהפ" כני, דמיון יוצר והחלטת-ביצוע נחושה. הוא היה גם אדם מושך מאוד. אהבתי להיפגש עימו, להחליף עימו דברים. הוא היה איש חכם, פשוט. לפעמים דיברה מגרוננו התבונה המצטברת של 8000 שנות היסטוריה, ולפעמים הגיב כנער מתלהב. הוא היה איש לוחם, אמיץ, אידיאליסט אמיתי. הוא היה איש כלבבי.

אך טיבעי הוא שלאדם גדול יהיו שגיאות גדולות. ליתר דיוק: שגיאות שהן קטנות כשבעלן קטן, גדולות והולכות ככל שבעלן גדל בממדיו.

אין ספק שהיו לאנור אלסאדאת שגיאות גדולות, והן הכרו בגדלו בשנותיו האחרונות, ככל שגדלו דמותו.

לשגיאות האלה היתה השפעה רבה על הפתחות יומתו ההיסטורית. הן הטילו עליה משכנתא כבדה, ואולי מיותרת.

סבלו לא מעט בשל כך), אך הם התנגדו לשלום הנפרד.

תגובת אלסאדאת היתה אופיינית. בי-גלהמעצרים הגדול של חודש ספטמבר פנה לא רק נגד הימין המוסלמי הקנא, שאכן היווה סכנה לו ולמישטרו, אלא גם נגד השמאל, הליברלים והאינטליגנציה. תחת ללכד סביבו את כל החוגים, המתנגדים לקנאות המוסלמית האלימה. איחד נגדו את המוסלמים, הקופטים, האינטליגנציה, השמאל, הימין הליברלי.

כל זה היה מיותר למדי. פעלו כאן מניעים בלתי-רציונליים, תחרי שיה של עקרון והרגשה מופרות של ביטחון עצמי.

יתכן שזה היה בלתי-נמנע. אין אדם יכול להיכנס להיסטוריה, ולזכות בהערך כה המשכרת של המוני עמו ועמים רבים אחרים, לעמוד במוקד התיקשורת העולמית ולדעת כי אכן עשה מעשה נשגב ונאצל — ולא ללקות, לפחות במיקצת, בתחושה של עליונות.

כסוף ימיו חי אלסאדאת כפפיר רות עליונות. הוא התנתק מהמוני בניעמון שהיו כפים כוחו ואישיותו. בן-הפלחים מן הכפר מיטיאבוי אליכום הגיעו רחוק.

ל זה משפיע כיום על היחס לויכ"ר, וגם על קבלת פני ירושן. המצרים, כאומה, הם ציבור מופכת מאוד. הם מפוגמים לראות

לפעול, אילו היתה הופכת נושא לדיננים בין מדינות מסוכסכות, בעלות אינטרסים שונים, החסרות מדיניות ברורה. גדולתה של יוזמת אלסאדאת היתה בפיתאומיותה הדרמטית, בהחלטתו ה" נשגבת של איש אחד, בכושרו של ע" מעשים חסרי-תקדים במהירות ובהחלטיות.

אך אחת התוצאות של שיטה זו היתה שהמנהיגים הערביים היו אחרים, גם אותם הנוטים להכרה בישראל ולשלום עימה (כמו ה" נפרד פאהד ויאסר ערפאת) נעלבו ונרדו, ונקטו אינסטינקטיבית עמי דה עוינות.

א ילד היה אלסאדאת גמיש יותר, היה יכול — אולי — להקנות את העוקץ, לפייס, להרגיע, לרכוש לבבות אחר מעשה. אך אלסאדאת לא היה כזה. **כאשר נברו גילויי העיונות, הגיב עיניהם בעצם אישי בלתי-מרוסן, כאדם שנעלב עד למעמקי נפשו.** הוא המטיר על ראשי יריביו גיי דופים ועלבונות שזוהי-יריביו. אחרי קמפ-דייוויד, כאשר התכנסו ראשי המדינות הערביות בנובמבר 1978 בבגדאד, עוד היתה הדלת פתוחה לפשר רה. המנהיגים הערביים אמנם החליטו פה אחד, על דחיית ההסכמים של קמפ-דייוויד, מפני שהיו בבחינת שלום נפרד, אך חייבו את עצם הרעיון של שלום עם ישראל. הסעודים ויאסר ערפאת עמלו

את המעלות והמיגרעות של מני היגיהם גם יחד.

היחס אל גמאל עבד-אל-נאצר, האליל של אתמול, הוא דו-ערכי. אין מתעלמים מהישגיו הגדולים למען מצריים והעולם הערבי, וגם לא מן הסימנים השליליים שהתלוו להם. יש מחשיבים יותר את תרומתו לרווחת העם המצרי (ההלאמה, הסכר הגבוה, סיבסוד המזון, הקואופרטיב-ים), ולהקפת קומתם של כל הערבים, ויש המציבים בראש הרשימה את שיטות הטרור של מישטרו (מחנות-הריכוז, העיינויים, דיכוי החרות) או הרפתקאותיו ה" חיצוניות היקרות והכושלות. בעיני רוב המצרים אינו זכור כאליל או כנבל. מאז מותו של אלסאדאת, קיים גם לגביו יחס דו-ערכי. זוכרים לו לטובה את מעשה-השלום ההיסטורי ואת נסיגונו להתחזר למצרים מידה של חופש ורווחה, וזוכרים לו לרעה את גל-המעצרים ה" אחרון, את התעשרות המעטים, את הש" החיות שפשטה בעילית החברתית, את ההתנשאות האישית.

הירוש יודע זאת היטב, ואולי הוא שותף בעצמו להערכה זו. הוא בא לשמור על הטוב ולהתרחק מן הרע.

כאן התכונות העיקריות של עיר-ן-מובארכ, כפי שהתגלו עד כה. אין פולחן אישיות. אין התנשיאות איש מוציאת את האיש מצניע-ילכת בכל מעשיו.

הוא עושה מאמץ מודע לסלק את המ" תיחות הריגשית בין מצריים והעולם ה" ערבי. אין הוא משנה את המדיניות, אך הוא אסר על כל אמצעי-התיקשורת לת" קוף בצורה כלשהי מדינה ערבית כלשהי. נתקלתי בכמה אנשי-תיקשורת שהתלבטו קשות איך למתוח ביקורת על מדיניות קדאפי, למשל, מבלי להפר את הצו.

הוא פתח ברושיו עם חוגי ה" שמאל והליברלים, וגם עם המוס" למוב האדוקים הפחות-קיצוניים, למקד את כל מחץ המאבק בחוגי הימין הקיצוני ביותר.

הוא נמנע מטיהור פיתאומי ודראסטי, אך אין ספק כי יחדיר בהדרגה את אנ" שי-אמונו לכל עמדות-המפתח, יחליף את הממשלה ומשלי-המחוזות וידאג לביצוע הנחיותיו. אין לאיש במצרים ספק לגבי העובדה שבראש המדינה עומד עתה איש חזק, מעשי, בלי חוכמות.

כל זה נעשה מבלי לשנות במאומה את מדיניות-היסוד, שנקבעה בימי אלסאדאת, ושבהא לענות על צרכים בסיסיים ותחרי שות בסיסיות של החברה המצרית.

זה לא ישונה ב-25 באפריל 1982, כפי שחוששים רבים, שאינם מבינים את המצב במצרים.

אפשר לאמר: חוסני מובארכ מבצע את המדיניות של אלסאדאת (שהוא עצמו השתתף ב" עיצובה) בלי תופעות-הלוואי ה" סאדאתיות.

ל תכן מאוד שזהו תהליך טיבעי, סביר והגיוני, החוזר על עצמו לא פעם בהיסטוריה.

לשם ביצוע שינוי מהפכני גדול דרו" שה אישיות חריגה, בעלת חזון ומעוף, אדם בעל טבע של אמן, מנהיג בעל כ" ריזות היכול לסחוב עימו בלהט-אמונתו המוניטאדס אל ארץ לא-נודעת, שרק הוא עצמו רואה אותה בעיני-רוחו.

איש כזה אינו, בדרך כלל, אדם המסור גל לעסק פרטיים, לעשות את העבודה השחורה במשך 24 שעות ביממה. אחרי שאיש זה עשה את שלו, מגיע תורו של איש-הביצוע, הסבלני, המעשי, הבלתי-ירגשני, איש העבודה הקשה, בעל היד החזקה והגב הרחב.

המבכנאי תופס את מקומו של האמן.

משה רבנו הוציא את בני-ישראל מ" בית-עבדים והוביל אותם במידבר, עד לשערי הארץ המובטחת.

יהושע בן-נון ביצע את החזון ואירגן את המציאות החדשה.